

УДК 378.22.014.54.015.

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ З УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

Станіслав ГРИНЬОВ, Катерина МАСТЮХ (ПОЛТАВА)

Постановка проблеми. Професія менеджера вимагає великої емоційної віддачі. Емоційні менеджери володіють великою перевагою в порівнянні з неемоційними, тому що тільки їм підвладне вести за собою та створювати все нові види проектів. Вони, як правило, популярні. Але, на жаль, існує і зворотна сторона медалі: часто наші емоції дають про себе знати в самий не підходящий момент, наприклад, тоді, коли необхідні стриманість і самовладання. Проведені дослідження показали: емоційні стани менеджерів функціонально пов'язані з їх роботою.

Управління проектами діяльність насичена різноманітними напруженими ситуаціями і різними чинниками, пов'язаними з можливістю підвищеного емоційного реагування.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми розвитку емоційного інтелекту, приділяли увагу в своїх наукових дослідженнях Х.Вайсбах і У.Данс, проблемі створення моделі емоційного інтелекту С.Л.Рубінштейн, Дж.Мейер, П.Селовеєв, Д.Карузо, Д.Гоулмен.

Організація діагностики емоційного інтелекту розглянута у роботах К. Юнга, Р.Купера і А.Савафа.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття розвитку емоційного інтелекту, як групи ментальних здібностей, які спонукають до усвідомлення і розуміння власних емоцій і емоцій оточуючих, майбутніх менеджерів з управління проектами.

Виклад основного матеріалу. Проектування не є принципово новим видом людської діяльності. Творчі відкриття винахідника чи науковця, створення архітектурних споруд чи художніх творів – це прояв творчості і водночас проектування в певній галузі людської діяльності.

Проектування як особливий вид діяльності формується на початку ХХ століття і пов'язане насамперед з діяльністю креслярів, необхідністю особливо точного перенесення задуму інженера чи винахідника у вигляді графічного зображення для передавання його виконавцям на виробництві. Однак поступово таку діяльність пов'язують з науково-технічними розрахунками на кресленнях основних параметрів майбутньої технічної системи, її попереднім дослідженням.

Сьогодні проектна діяльність виходить далеко за межі сучасного виробництва, і тісно пов'язана з науковою, мистецькою, політичною та суспільною діяльністю людини. Розробка та впровадження медичних препаратів, зведення спортивних комплексів, проведення виборчої кампанії, мають низку спільних ознак, що характеризують їх як проекти. Це, зокрема, такі ознаки:

- розв'язання певної проблеми;
- спрямованість на досягнення конкретної мети;
- взаємопов'язані дії, що призводять до кінцевого результату;
- діяльність пов'язана з плануванням;
- наявність певного бюджету (фінансового, матеріального тощо);
- суб'єктивна або об'єктивна новизна, унікальність та неповторність

У загальних рисах будь-який проект це спочатку ідея чи задум, а вже лише потім план для її реалізації та власне технічна чи практична реалізація плану. Проте, досить часто проект пов'язують із розв'язанням певної проблеми. Проект як проблема може обумовити таку ситуацію творчості, в якій дизайнер намагається віднайти новий нестандартний розв'язок, щоб отримати шанс натрапити на щось інше, що позбавлене усталених стереотипів чи загальноприйнятих правил. Тоді виконання проекту набуває фантастичних або незвичних форм та конструкцій.

Розв'язання проблеми передбачає, з одного боку, обґрунтування її актуальності, а з іншого використання сукупності різноманітних методів дослідження, експериментальна перевірка можливих шляхів її розв'язання, винайдення нових технологій для реалізації проекту.

Проблема може носити й інший характер, що наближає її до завдань естетизації оточуючого середовища. Так, однією з дизайнерських компаній було запропоновано покращити вигляд службових приміщень за допомогою зміни форми та оздоблення вогнегасників.

Отже, проект може розв'язувати певну проблему, практичне завдання, і власне зміст проблеми та відповідні завдання будуть визначати не лише можливі шляхи їхнього розв'язання, але й практичний результат, який одержують під час реалізації проекту.

Підсумуємо. Проект – це сукупність певних дій, документів, попередніх текстів, задум чи план на створення матеріального об'єкту, предмету, створення різного роду теоретичного продукту. Проект неможливо створити та реалізувати без творчої діяльності.

Проекти – це певною мірою неповторні та одноразові заходи. Водночас рівень унікальності може значно коливатися залежно від особливостей проекту.

Отже, з вище сказаного, кожна напружена ситуація у роботі викликає у менеджера емоційне напруження, яке може проявлятися у пасивно-захисній або в агресивній формі. Такого роду емоційні реакції спостерігаються не тільки у молодих менеджерів, але і у менеджерів зі стажем [1].

Є можливість вирішення даної проблеми і полягає вона в цілеспрямованому розвитку емоційного інтелекту майбутніх менеджерів. У літературі висвітлюються питання, пов'язані з вивченням окремих професійно значущих особистісних властивостей і здібностей, які входять в структуру емоційного інтелекту. Емоційний інтелект, за визначенням Дж. Мейера, П. Селовея і Д. Карузо, – це група ментальних здібностей, які спонукають до усвідомлення і розуміння власних емоцій і емоцій оточуючих [2]. Виділяють чотири головних складових емоційного інтелекту: самосвідомість, самоконтроль, емпатію, навички відносин. Д. Гоулман виділяє поряд з ними ще й п'яту складову – мотивацію. У структурі емоційного інтелекту є два аспекти: внутрішньоособистісний і міжособистісний. Перший утворюють наступні компоненти: усвідомлення своїх почуттів, самооцінка, впевненість в собі, відповідальність, терпимість, самоконтроль, активність, гнучкість, зацікавленість, відкритість новому досвіду, мотивація досягнення, оптимізм; до другого входять такі компоненти, як комунікабельність, альтруїзм, відкритість, емпатія, здатність враховувати і розвивати інтереси іншої людини, повага до людей, здатність адекватно оцінювати і прогнозувати міжособистісні стосунки, вміння працювати в команді. Емоційний інтелект виступає як системоутворюючий фактор продуктивності управління проектами [3].

Людина з високим емоційним інтелектом має спроможність залишатися спокійною та сконцентрованою, зберігати самовладання в присутності інших людей, особливо тих, з якими у неї є емоційні зв'язки. Виробивши у себе високий рівень емоційного інтелекту, людина здатна слідувати за своїм курсом, навіть коли авторитетні або сильні люди йдуть з ним на конфлікт або тиснуть, намагаючись змусити згодитися з ними або підкоритися їм. Така особа

здатна погоджуватися, не відчуваючи при цьому, що зраджує саму себе, або не погоджуватися, не відчуваючи при цьому жаху від можливого розриву відносин.

Ми б усі хотіли бути людьми, що володіють перерахованими вище якостями. Приклавши потрібні зусилля, можна виробити у себе ці якості [2].

Отже, менеджерам необхідно працювати над розвитком свого емоційного інтелекту, над розвитком емпатії, здатності враховувати інтереси іншої людини, здатності розуміти свій емоційний стан та інших. Навчившись розуміти й аналізувати свої емоції, менеджеру легше буде побудувати ефективне спілкування, визнати право людей на емоційні прояви, навчитися розуміти і не реагувати так гостро на спалахи партнерів по спілкуванню, яким необхідно випустити пар.

Люди з високим рівнем емоційного інтелекту добре розуміють свої емоції і почуття інших людей, можуть ефективно керувати своєю емоційною сферою, і тому в суспільстві їхня поведінка більш адаптивна і вони легше досягають своїх цілей у взаємодії з оточуючими.

Добре на рівень емоційного інтелекту впливають позитивні емоції. Їх ми можемо почерпнути від нескінченного багатства природи. Природа – це сад здоров'я, фізичного й духовного, як стверджував великий педагог. Школа під блакитним небом, уроки мислення на природі – то мандрівка до джерела емоцій, образного сприйняття світу.

Виховання прекрасним В. О. Сухомлинського ґрунтувалося на позитивних емоціях. Там, де починається хоч щонайменше примушення душі, про виховання не може бути і мови. Прекрасне тільки тоді може сприйматися і бути прекрасним, коли людина емоційно підготовлена до цього із завмиранням серця, з трепетом душі чекає зустрічі з ним.

У процесі формування цінностей особливим предметом піклування В. Сухомлинський вважав емоції. На його думку, сама суть процесу становлення морального обличчя людини є у вихованні емоцій. На перше місце педагог ставив переживання радості: від сприйняття світу, своєї праці, яка прикрашає землю. Окремо В. Сухомлинський виділяв емоційні переживання, спрямовані на іншу людину – щастя творення радості для інших людей – для батьків, друзів, знайомих і не знайомих людей.

Зараз можна сміливо говорити про те, що Василь Олександрович ще з дитинства намагався навчати дітей керувати своїми емоціями, що є надзвичайно важливим. Адже позитивні емоції супроводжують творчі прагнення людей, які в свою чергу виливаються у емоційний інтелект. Тому майбутнім

менеджерам варто розвиватися, піклуватися про свій емоційний стан, самовдосконалюватися і впевнено крокувати до високого щаблю професіоналізму. Тому, емоційний інтелект має суттєве значення у розвитку професійної самосвідомості майбутніх менеджерів, яка завжди є результатом емоційних переживань в єдності з самопізнанням у професійній діяльності.

На рівень емоційного інтелекту впливають позитивні емоції, які ми можемо почерпнути не лише від багатства природи, а від спостереження за прекрасним. Під цим розумію заходи, які дозволяють нам естетично розвиватися.

Зупинимось на понятті естетичної діяльності – діяльності, у процесі якої створюється і сприймається твір мистецтва. Розвиваючи ідеї К.С. Виготського, С.Л. Рубінштейна, Б.Г. Ананьєва, О.М. Леонтьєва, Каган М.С. приходиться до висновку про те, що художня (естетична) діяльність включає в себе наступні види діяльності: пізнавальну, комунікативну, ціннісно-орієнтаційну, перетворювальну.

Звернення до музикознавчої літератури підтверджує, що всі ці види діяльності присутні в процесі сприйняття музики. Розглянемо детально вплив музики при відвідуванні культурного заходу.

Особливість музичного сприйняття полягає в тому, що воно є естетичним за своєю спрямованістю, тобто цілеспрямованим цілісним сприйняттям творів музичного мистецтва як художньої цінності, яке супроводжується естетичним переживанням. Виділяючи три типи сприйняття музики («видовищно-подієвий», «емоційний», «звичайної слуховий орієнтування»), Г.С. Тарасов підкреслює, що специфіці музичного мистецтва відповідає другий тип – емоційне сприйняття, як спілкування.

Отже, музична діяльність, безумовно, має емоційну природу і зміст; вона є діяльністю

художнього спілкування між композитором, виконавцем, слухачем, в процесі якого відбувається циркуляція емоційної інформації.

Іншими словами, виконавець повинен володіти певним рівнем емоційного інтелекту. У свою чергу композитора і слухача також необхідно проявити даний феномен для більш повної і точної передачі художнього задуму і сприйняття емоційної інформації, надісланої йому автором твору [3].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Варто зазначити, що майбутні менеджери, повинні розвивати емоційний інтелект. І в цьому їм допоможе сприймання позитивних емоцій, які можна здобути від милування природою, відвідування культурних заходів, які ще й розвивають як особистість.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні значущості розвитку емоційного інтелекту менеджерів з управління проектами.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Андреева И.Н. Предпосылки развития эмоционального интеллекта // Вопросы психологии. – 2007. – № 5. – С. 57-65.
2. Манойлова М.А. Развитие эмоционального интеллекта будущих педагогов. Псков: ПГПИ, 2004 г. – 60 с.
3. Носенко Е.Л. Эмоциональный интеллект: концептуализация феномену, основные функции: [Монография] / Е.Л. Носенко, Н.В. Коврига. – К.: Вища школа, 2003. – 126 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Гриньов Станіслав Якович, аспірант кафедри педагогічної майстерності та менеджменту, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка.

Мастюх Катерина Василівна, студентка природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Коло наукових інтересів: актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх менеджерів в освітній сфері.

УДК 37.012:796.071.4

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Віталій ДЕМЧЕНКО (Кіровоград)

Освіта як громадське явище визначає розвиток людської цивілізації, її прогрес або регрес. Система освіти є частиною суспільства, тому цілі, зміст, форми і вся концепція освіти визначаються самим суспільством, в той же час впливаючи на його розвиток. Нині в Україні особлива увага приділяється узгодженості освітньої і соціально-економічної концепцій

розвитку. Стає актуальним розвиток освітнього процесу, що відповідає тій діяльності, яка диктується потребами громадської практики.

Глобальні тенденції різкого зростання ролі людського чинника в розвитку постіндустріальної, інформаційної цивілізації, також як і загальнонаціональні потреби суспільства, пов'язані з модернізацією і